

Årsrapport 2016

Inledning

Tillsyns- och föreskriftsrådet (rådet) inrättades i samband med att Miljöbalken trädde i kraft, 1 januari 1999. Rådet är administrativt knutet till Naturvårdsverket och uppgifter regleras via 11–14 §§ förordning (SFS 2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket. I bilaga 1 redovisas rådets uppdrag, organisation och sammansättning. I bilaga 2 redogörs för rådets arbetsordning.

Arbetet under 2016

Förutom det löpande arbetet med samråd och samverkan vid rådsmöten och att hålla och uppdatera författningsregister, leverera nyhetsbrev och utföra en konferens, valde rådet att fokusera på följande aktiviteter under 2016:

- Naturvårdsverkets arbete med uppföljning och utvärdering av miljötillsyn.
- Informeras om arbetet inom IMPEL.
- Samverkan kring Naturvårdsverkets miljöbalksprojekt.
- Följa arbetsgrupp gemensam TVL-planering.
- Följa arbetet med Miljötillsynsutredningen (Direktiv 2016:32) ”Enhetliga och effektiva system för miljötillsyn och sanktioner”.
- Bjuda in centrala miljöbalksmyndigheter för erfarenhetsutbyte.
- Uppdatera register på TVL-samordnare i länen samt projektledare i alla miljösamverkan.

Rådets möten

Rådet har under året haft fyra protokollförda möten.

Varje möte har innefattat:

- Information om IMPEL:s pågående arbete.
- Information från Miljö- och energidepartementet.
- Information från rådsledamöterna om nya föreskrifter, nya vägledningarna och vägledningsprojekt samt förfrågningar om samverkan.

Övriga frågor som lyfts på mötena under året:

- Samverkan kring Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om uppföljning och utvärdering av operativ tillsyn om en utvecklad tillsynsredovisning enligt 1 kap. 28 § i miljötillsynsförordningen.
- Information och diskussion om utvecklingen av Naturvårdsverkets miljöbalksprojekt för en bättre tillämpning av miljöbalken.
- Föreskriftskollision vad gäller vattenskyddsområden.
- Reflektion kring utredningen om PFAS och ToFRs roll i detta.
- Information och dialog med pågående miljötillsynsutredning.
- Information om SKLs projekt om miljöbalkstaxa och behovsutredningar.
- Information om läget med tillsynsvägledningsplanernas uppdatering.

- Dialog om samordningsbehov för gemensam tillsynsvägledning gällande REACH bilaga 14.
- Dialog om samordningsbehov för gemensam tillsynsvägledning p.g.a. tolkning av domslut gällande utomhusmiljö förskolor, skolor.
- Information från arbetsgruppen om vattenskyddsområden och deras gemensamma vägledningsinsatser kring detta.
- Länsstyrelsen lyfte fråga om intresset av en samordnad nationell miljötillsynsvecka/tillsynskampanj.
- Information om Naturvårdsverkets utredning av miljötillsynsmyndigheternas resurser och kompetensförsörjning.
- Reflektioner efter den anordnade miljötillsynskonferensen.
- Information och dialog med Skogsstyrelsen gällande myndighetens erfarenheter av miljöbalksarbetet samt behov av samverkan med ToFRs myndigheter.
- Information om Islands miljömyndighets arbete.

Konferens – Miljötillsynskonferens om miljöbalkens strategiska frågor

Tillsyns- och föreskriftsrådet anordnade den 28 september en konferens där Naturvårdsverkets miljöbalksprojekt tillsammans med Miljötillsynsutredningens handläggare stod för innehållet och frågorna.

Dagen syftade till erfarenhetsutbyte kring planering, styrning och uppföljning av tillsyn enligt miljöbalken och jämförelse med tillsyn inom andra områden. Dagen varvades med föreläsningar och gruppdialoger.

Följande föreläsningar fanns med på agendan

- Regeringen om sina tankar om ökad tillitsbaserad tillsyn.
- Uppsala Universitet om forskningens erfarenheter kring miljötillsyn.
- Miljötillsynsutredningen om sitt uppdrag och plan för genomförande.
- Naturvårdsverkets miljöbalksprojekt om de viktiga frågor som de identifierat kring styrning och utveckling av tillsyn.
- Livsmedelsverket och Arbetsmiljöverket om sina respektive arbeten med uppföljning, utvärdering och utveckling av tillsyn.

Närvarande på konferensen var Arbetsmiljöverket, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket, Generalläkaren, Energimyndigheten, Svenska kraftnät, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Läkemedelsverket, Tullverket, Strålsäkerhetsmyndigheten, Länsstyrelserna för Östergötland och Uppsala län, Miljöförvaltningarna för Göteborg, Stockholm och Knivsta kommun samt Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Utvärdering av konferensen

En kombination av föreläsningar, organiserade gruppdiskussioner och tid för samtal vid pauser, skapade bra erfarenhetsutbyte mellan de centrala miljöbalksmyndigheterna om tillsynsfrågor på strategisk nivå.

Rådet avser fortsätta anordna konferens vartannat år där de centrala miljöbalksmyndigheterna bjuds in för erfarenhetsutbyte inom då aktuellt tema.

Författningsregister

Rådets kansli ansvarar för författningsregister gällande miljöbalkens område. Registret finns sedan hösten 2013 på Naturvårdsverkets webbplats och är indelat kapitelvis med författningar, föreskrifter och allmänna råd samt ett register över gällande EU-rättsakter på miljöbalkens område. Författningarna uppdateras enligt arbetsordningens instruktioner i bilaga 2, pkt 9. Under året har de svenska författningarna och EU-författningarna fått en översyn med stöd av alla centrala miljöbalksmyndigheter. För att det skulle bli enklare att hitta rätt bland EU-författningarna, så har de fått en annan katalogisering än tidigare.

Förbättringspotential:

- Omvärldsbevaka pågående och kommande författningsarbete.

Rådets nyhetsbrev

Det digitala nyhetsbrevet fokuserar på att marknadsföra miljömyndigheternas leveranser om nya föreskrifter och nya vägledningar kopplat till miljöbalken. Det redovisar även tillsynsvägledningsplaner och nationella tillsynsprojekt samt en samlad kalender med nationella tillsynsvägledningsinsatser.

Nyhetsbrevet hade vid årets slut cirka 1600 prenumeranter, ca 100 fler än vid årets början. Ytterligare ca 2000 personer tar del av brevet genom vidarebefordringar. Bland prenumeranterna återfinns alla miljömyndigheter, men även många verksamhetsutövare, journalister och jurister. Det har gått ut 16 st nyhetsbrev under året. Breven finns utlagda på webben. <http://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pressmeddelanden/Nyhetsbrev/ToFR/>

Utvärdering av nyhetsbrevet

Fler aktörer bidrar nu självmant med nyheter till brevet. Brevet är fortsatt mycket uppskattat eftersom det är enda samlade nyhetsbrevet från de centrala miljöbalksmyndigheterna riktat till de operativa miljöbalksmyndigheterna. Det sparar mycket arbetstid särskilt för handläggare, miljöjurister, miljöchefer och tillsynsvägledare att få ett samlat aktuellt brev i just dessa frågor. Det är främst

handläggare på länsstyrelserna som står för ökningen av antal prenumeranter. De prenumeranter som slutar sin anställning på en arbetsplats registrerar oftast ny prenumeration hos nya arbetsgivaren.

Hösten 2015 utvecklades och renodlades nyhetsbrevet. Bl.a. kompletterades brevet med en kalender med kommande vägledningsaktiviteter inom miljöbalken. De som har hört av sig till redaktören menar att nyhetsbrevet fått sig ett bra lyft sista året.

Förbättringspotential:

- Skriva mer om resultat på rådsmötena.
- Marknadsföra brevet mer.

Resursåtgång

Tillsyns- och föreskriftsrådets verksamhet finansieras via Naturvårdsverkets förvaltningsanslag. Den ekonomiska redovisningen ingår i Naturvårdsverkets bokslut 2016. För omkostnader inklusive uppdrag m.m. blev utfallet 364 kkr, varav kansliets personalkostnader och arvoden till ledamöter uppgick till 310 kkr och konferensen 47 kkr.

Myndigheternas deltagande har under året koncentrerats till rådsmöten, konferensen och arbetsgrupper. Tidsåtgången för hela rådsarbetet inkl. kansliets arbetstid uppskattas till cirka 45 arbetsveckor, varav Naturvårdsverket står för 26 av dessa arbetsveckor. Dessa 45 veckor uppdelas i följande kategorier:

- Rådsmöten och arbetsgrupper, inkl. för- och efterarbete: 26 veckor.
- Konferensen: 10 veckor.
- Författningsregister: 5 veckor.
- Nyhetsbrev: 4 veckor.

Utvärdering 2016

Rådet utvärderade 2016 års arbete under rådsmötet den 14 december. Rådet anser sig ha uppfyllt uppdraget enligt instruktionen med rätt saker och på ett resurseffektivt sätt.

Så här sammanfattade rådet året:

Vi har identifierat behov av samsyn och vid behov tagit initiativ för ökad samsyn och samverkan. Vi har skapat förutsättningar för erfarenhetsutbyte med andra myndigheter med ansvar för TVL inom miljöbalkens område och vi vill fortsätta erfarenhetsutbytet med de myndigheter som inte är med i rådet. Vi har fört ett register över samtliga förordningar och författningar som rör miljöbalksområdet, både inom EU och Sverige. Det var bra att vi fick ordnat en konferens i år, även

om det tar mycket tid i anspråk. Vi har lyckats mycket bra att driva ToFR-kansliet trots nedskärningarna i det arbetet efter 2013.

Utvecklingsområden

- Bli bättre på att omvärldsbevaka pågående och kommande författningsarbete.
- Vi borde våga mer och vara mer offensiva.
- Vi behöver se över vår kommunikationsstrategi. Vi behöver bli mer synliga. Vi hittas ex. fortfarande inte på webben. Marknadsföra nyhetsbrevet mer.

Bilaga 1

Rådets uppdrag

Rådets uppgifter regleras via 11–14 §§ förordning (SFS 2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Rådets uppdrag är att vara ett rådgivande organ för samråd och samverkan för myndigheternas arbete i frågor som rör tillsyn och föreskrifter enligt miljöbalken samt EU-förordningar och EU-direktiv inom miljöbalkens område. Rådet ska identifiera behov av samsyn och samverkan, vid behov ta initiativ till ökad samsyn och samverkan och ansvara för att det sker ett erfarenhets- och informationsutbyte med övriga myndigheter som har ett centralt ansvar för tillsynsvägledning inom miljöbalkens område. Rådet ska föra ett register över:

- samtliga förordningar och föreskrifter som är utfärdade med stöd av miljöbalken
- samtliga allmänna råd inom miljöbalksområdet som är utfärdade av myndigheterna
- de EU-förordningar och EU-direktiv som rör miljöbalksområdet med uppgifter om hur direktiven genomförs i svensk rätt.

Organisation och arbetsätt

Under 2016 har rådet bestått av företrädare för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk, Generalläkaren, två företrädare för länsstyrelserna samt två företrädare för Sveriges kommuner.

Regeringen har fattat beslut om rådets ledamöter för tiden fram till den 31 december 2017.

Naturvårdsverket har ett särskilt kansli att biträda rådet. Kansliet var organisatoriskt placerat vid myndighetens avdelning för Genomförande under enheten för vägledning.

Rådets verksamhet har bl.a. bedrivits vid rådets möten och tillsynskonferensen samt kansliet.

Tillsyns- och föreskriftsrådet och kansliet vid utgången av 2016

Tillsyns- och föreskriftsrådet

Enhetschef Martin Pålman, Naturvårdsverket

Enhetschef Ann Lundström, Havs- och vattenmyndigheten

Enhetschef Helena Segervall, Kemikalieinspektionen

Enhetschef Agneta Falk Filipsson, Folkhälsomyndigheten

Enhetschef Mona Strandmark, Statens jordbruksverk

Miljö- och hälsoskyddsinspektör Robert Öjermark, Generalläkaren

Miljövårdsdirektör Tomas Waara, Länsstyrelsen i Uppsala län

Miljövårdsdirektör Karin Sigvardsson, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Handläggare Thomas Forsberg, Sveriges Kommuner och Landsting

Miljöchef Helena Götherfors, Södertälje kommun

Tillsyns- och föreskriftsrådets ordförande

Enhetschef för Enheten för prövning och regelgivning, Anders Johnson,
Naturvårdsverket

Rådets kansli

Camilla Johansson, Naturvårdsverket

Bilaga 2

Arbetsordning för Tillsyns- och föreskriftsrådet

Antagen vid Tillsyns- och föreskriftsrådets möte den 15 juni 1999 senast ändrad den 10 september 2014.

Inledning

Rådets uppgifter regleras i 11–14 §§ förordningen (SFS 2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket enligt följande.

Rådet utses av regeringen och utsedda ledamöter sitter på tre år. Rådet ska vara ett organ för samråd och samverkan för myndigheternas arbete i frågor som rör tillsyn och föreskrifter enligt miljöbalken. Rådet ska föra ett register över samtliga förordningar och föreskrifter som är utfärdade med stöd av miljöbalken samt över de allmänna råd inom miljöbalksområdet som är utfärdade av de centrala myndigheterna. Registret ska även omfatta EU-förordningar och EU-direktiv som berör miljöbalksområdet samt uppgifter om genomförande av direktiven. Rådet ska varje år lämna en skriftlig rapport till regeringen om sin verksamhet.

Övriga myndigheter som har föreskriftsrätt enligt miljöbalken eller förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken eller ansvar för tillsynsvägledning enligt miljötillsynsförordningen är nedan benämnda övriga miljöbalksmyndigheter.

I fråga om de närmare formerna för rådets och kansliets arbete ska följande gälla.

Rådet

1. Rådet samlas normalt till möte vid fyra tillfällen per år som heldagar med fysisk närvaro. Rådet kan dock besluta om annan mötesfrekvens. Vid varje möte finns stående punkter med information från Miljö- och energidepartementet, ledamöterna samt från IMPEL. Årets första möte innefattas av godkännande av årsredovisningen från föregående år. Prioritering och urval av nästkommande års aktiviteter sker på tredje mötet. Årets sista möte innefattar utvärdering av året som passerat.
2. Rådet ska sammankallas till extra möte om någon ledamot skriftligen så begär.
3. Rådet och dess ordförande utses av regeringen. Rådet utser inom sig vice ordförande, vars uppgift i första hand ska vara att leda rådets möten vid de tillfällen då ordföranden är förhindrad att närvara. Efter varje rådsmöte ska ett utkast till protokoll läggas på samverkansforumet. Protokollet justeras av ordföranden efter nästkommande möte och skickas då även för kännedom till övriga miljöbalksmyndigheter.

4. Rådets ledamöter kan utse en ersättare till mötena, liksom ta med bisittare om så bedöms önskvärt.
5. Myndighet som inte är representerad vid mötet förutsätts dela mötets mening i frågor som upptagits på utskickad dagordning om myndigheten inte anfört annat innan mötet.
6. Rådet ska vid slutet av varje kalenderår besluta om en inriktning med prioriteringar för kommande år.
7. Rådet ansvarar för att verksamheten årligen utvärderas.
8. Rådsledamöter förutsätts aktivt delta och säkerställa resurser i de arbetsgrupper som rådet utser.
9. Rådets ledamöter ska aktivt bidra till att rådets EU- och författningsregister är uppdaterade.
10. Rådet bidrar till att myndigheter med ansvar att ta fram TVL-planer samverkar kring framtagandet av dessa.
11. Rådet anordnar återkommande konferens för ömsesidigt informations- och erfarenhetsutbyte för samtliga miljöbalksmyndigheter.
12. Rådets ledamöter och övriga miljöbalksmyndigheter kan när som helst väcka en fråga för behandling i rådet. Myndigheten har rätt att närvara vid mötet då frågan behandlas.
13. Övriga miljöbalksmyndigheter kan utse en person för kontakt med rådet.
14. Rådet ska ha en kommunikationsstrategi.

Kansliet

15. Kansliet förbereder och kallar till rådets möten. Kallelse med förslag till dagordning samt underlag ska läggas på samverkansforumet senast två veckor före ett rådsmöte. En ledamot som önskar att en viss fråga ska behandlas på ett möte bör anmäla detta till kansliet senast tre veckor före mötet. Ledamot ska även anmäla om myndigheten motsätter sig att beslut fattas i en fråga där myndigheten är berörd men inte kan delta vid mötet.
16. Kansliet svarar för att skriva protokoll från rådets möten.
17. Kansliet sammanfattar i ”snabbanteckningar” mötets viktigaste slutsatser och skickar snarast ut till ledamöterna och övriga miljöbalksmyndigheter.
18. Kansliet sammanställer efter varje verksamhetsår ett underlag till rådets årliga rapport till regeringen.
19. Samtliga ledamöter ska ha tillgång till samverkansforumet.